

Borstvoeding na een keizersnede, wat kunnen we bieden?

Annet Mulder IBCLC

1

Disclaimer

- Geen belangenverstrengeling
- WHO code:
 - borstvoeding beschermen en bevorderen
 - dat ouders de juiste en voldoende voorlichting krijgen
 - dat vervangingsmiddelen voor moedermelk - wanneer nodig - juist worden gebruikt
 - dat richtlijnen voor de verkoop van en reclame voor babyvoeding worden nageleefd
- Wel belang bij borstvoedingsproblemen?

Annet Mulder Lactatiekunde IBCLC

2

Inhoud

1. Incidentie keizersnede/ geschiedenis
2. Invloed borstvoeding
- Wat kunnen we bieden?**
3. Zwangerschap (geplande sectio)
4. Operatiekamer
 - Gentle sectio
 - Maternal assisted sectio
5. Recovery
6. Afdeling moeder en kind
7. Thuis

Annet Mulder Lactatiekunde IBCLC

3

1. Keizersnede, hoe vaak?

- **België 2021**
– 22,5%
- **Nederland 2019/2020**
– 17,5%
- **NL en België**
– ½ primaire sectio's / ½ secundaire sectio's



Bron <https://www.org-en-gezondheid.be/belangrijkste-trends-in-geboorte-en-bevalling>
Bron <https://www.statens.nl/keizersbevallingen>

4

GEMIDDELD AANTAL KEIZERSNEDEN

t.o.v. van aantal bevallingen

25%	West-Europa
21,04%	België
17%	Nederland
30%	Italië
35%	Duitsland

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

5

Geschiedenis

- 17^{de}/ 18^{de} eeuw – zonder verdoving – slechts in uiterste nood -mortaliteit zeer hoog.
- Rond 1960 was een keizersnede veilig - steriele instrumenten, anesthesie en antibiotica.
- Nu meest uitgevoerde operatie ter wereld
- Eerste medische verslag 1581
- In 1848 in NL totaal drie

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

6

2. Invloed borstvoeding

- Lagere start met BV (vooral bij repeat sectio)
- Per land grote verschillen
- Vertraging in de start BV = vaker bijvoeding
- Korter borstvoeding
- Rond 6 maanden minder Bv

Verschillen niet altijd heel groot

Differences in breastfeeding rate between mothers delivering by caesarean section and those delivering vaginally, 2021
Breastfeeding after a cesarean section: A literature review, midwifery 2021

7

2. Invloed borstvoeding

Negatieve effecten door:

- Pijn/ vermoeidheid/ mobiliteit
- < vertrouwen moeder
- Professionele begeleiding?
- Mening omgeving over sectio en borstvoeding
- Invloed medicatie/ narcose

Differences in breastfeeding rate between mothers delivering by caesarean section and those delivering vaginally, 2021
Breastfeeding after a cesarean section: A literature review, midwifery 2021

8

Wat kunnen we bieden?

Arnet Müller Lactatiekundige BCLC

9

3. Tijdens de zwangerschap?

Geplande keizersnede

- Wensen bespreken
- Folder/ voorlichtingsbijeenkomst
- Film website
- Invloed op lactogenese II
- Invloed pijnbestrijding
- Minder zelfredzaam
- Rol partner
- Prenataal kolven?

Original Article An exploration of the breastfeeding behaviors of women after cesarean section: A qualitative study, 2020

10

Prenataal kolven benoemen als optie

Arriet Mulder Lactatiekunde BCLC

11

Film website ZGT

<https://vimeo.com/585272716/dcf22ff5ba>

Arriet Mulder Lactatiekunde BCLC

12

4. Op de operatiekamer?

- Begeleiding/ informatie gedurende de operatie
- Soms juist meer op de achtergrond aanwezig zijn
- Aandacht voor de partner
 - bijv. bij inbrengen spinaal of bij volledige narcose
- HOH/ aanleggen op de OK?

Annet Mulder Licetatekunde IBCC

13

Mooi, maar niet echt huid op huid....

Annet Mulder Licetatekunde IBCC

14

Effect HOH op de OK

- Geplande sectio
 - RCT 182 vrouwen/ controle groep 186
- =
- Hogere bv cijfers na 48 uur en na 6 weken
 - Langer HOH = > bv cijfers
 - Andere studie ook na 3 en 6 maanden > BV

Skin-to-skin contact after elective caesarean section: Investigating the effect on breastfeeding rates (2010)
Skin-to-Skin Contact in Cesarean Birth and Duration of Breastfeeding: A Cohort Study (2017)

15

Hugmee

<https://vimeo.com/582031923/da52b8d01c>

Annet Mulder Lactatiekunde BCLC

16

Bondingtop

Annet Mulder Lactatiekunde BCLC

17

Restant navelstreng doorknippen door partner?

Annet Mulder Lactatiekunde BCLC

18

Hoeveel handen raken de baby aan, voor het in de armen van de ouders ligt?

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

19

Gentle sectio

- Doorzichtig doek of doek kort naar beneden
- Warmere OK/lampen zachter
- Hoofdje eruit helpen, verder lijf laten doen
- Zo snel mogelijk HOH bij moeder
- Wachten met navelstreng doorknippen

Rol kinderarts?

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

20

Wat een mooi welkom!

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

21

Maternal assisted sectio

https://www.instagram.com/reel/CZ7xSPhgA4b/?utm_medium=copy_link

Annet Mulder Lactatiekundige IBCC

22

Maternal assisted sectio

- Moeder pakt baby zelf aan
- Steriele lange handschoenen
- Kinderarts controleert bij moeder op de borst

- Nog in weinig ziekenhuizen mogelijk
- Effecten nog niet bekend

Annet Mulder Lactatiekundige IBCC

23

5. Op de recovery?

- Ruimte voor de partner en “welkom” heten
- Taak partner duidelijk maken
 - Alert zijn op de baby
- Begeleiding bij 1^e keer aanleggen door verpleegkundige
- Als HOH bij moeder niet lukt dan bij vader
- Z.s.m. retour afdeling

Annet Mulder Lactatiekundige IBCC

24

Ruimte voor partner op de recovery
zodat mama kan dutten...

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

25

Hulp van vader soms nodig...

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

26

Tweeling na sectio

- Beide ouders HOH
- Family centered care

Annet Mulder Lactatiekundige IBCLC

27

Poll

Welke borstvoedingshouding denken jullie dat het meest geschikt is na een keizersnede?

- a) Madonna
- b) Rugby
- c) Liggend op de zij
- d) Verticaal
- e) Anders

Annet Mulder Lactatiekunde BCLC

28

Houdingen na sectio

Vergelijking madonna en rugbyhouding

- > Pijn bij rugbyhouding
- Voorkeur madonnahouding

- Liggend op de zij
soms te pijnlijk

Comparison of Cradle Hold Versus Football Hold Breastfeeding Positions after Cesarean Section in Primiparous Mothers, 2021

29



Annet Mulder Lactatiekunde BCLC

30

6. Op de afdeling?

- Family centered care
- Ontwikkelingsgerichte zorg
- Betrekken ouders = coachende rol zorgverleners
- Partner of andere 2^e persoon mogelijkheid tot blijven slapen
- Opties geven 'niets moet'
- Kolven ter ondersteuning
 - Soms nodig? Soms "teveel"

Annet Mulder Lactatiekundige IBCC

31

Bijvoeding op jullie afdeling?

- ZGT Almelo
 - 15-30% "kraam"
 - Niet specifiek voor sectio maar zal een groot deel zijn.

Annet Mulder Lactatiekundige IBCC

32

Meer gewichtsverlies?

- Link tussen 1500 ml IV en gewichtsverlies 2016
- 150 patienten / Frankrijk

Resultaat

- > 8% gewichtsverlies tot de 3e dag
- > gewichtsverlies bij IV > 2500 ml
- Opvullen ivm epi niet nodig

- Conclusie = meer maatwerk bij de keuze tot bijvoeding

Influence of intrapartum maternal fluids on weight loss in breastfed newborns, 2020

33

Invloed infusie

- Invloed transplacentale passage infusievloeistof op geboortegewicht bij de gezonde a terme baby?
- Maart 2014 Hartford hospital test geboortegewicht bepalen na 24 uur

Doel onderzoek

- Is dit veilig?
- Minder supplementatie?

Using 24-Hour Weight as Reference for Weight Loss Calculation Reduces Supplementation and Promotes Exclusive Breastfeeding in Infants Born by Cesarean Section, breastfeeding medicine 2018

34

Invloed infusie

- Bijvoeding gedaald van 43.6% naar 27.4%
- Bij primipara 51.9% naar 31.0%
- Geen verdere problemen gevonden
- *Conclusion: Routine use of 24HW as the reference for newborn weight loss calculation reduced supplementation and did not increase untoward effects during the hospital stay.*

Using 24-Hour Weight as Reference for Weight Loss Calculation Reduces Supplementation and Promotes Exclusive Breastfeeding in Infants Born by Cesarean Section, breastfeeding medicine 2018

35

Soms is het te veel...

Arriet Muller Lactatiekundige IBCLC

36



Annet Mulder Lactatiekunde BCC

37



Kolven na sectio

- Kolven met de hand
- Dubbelzijdig
- Handsfree met behulp van CTG band of voedings-bh
- Initiate – maintain
- Meemasseren

Annet Mulder Lactatiekunde BCC

38



Bijvoeding met sonde aan de borst

Annet Mulder Lactatiekunde BCC

39

6. Thuis?

- Steun
- Kennis
 - Rekening houden met herstelperiode/vermoeidheid
- Zelfstandigheid bevorderen

Annet Mulder Lactatiekundige BCC

40



www.annetmulderlactatiekundige.nl

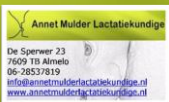
41

Contact

info@annetmulderlactatiekundige.nl



@AnnetMulder



42

42

Bronnen

- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Keizersnede>
- <https://www.staatvenz.nl/kerncijfers/bevallingen>
- <https://www.zorg-en-gezondheid.be/belangrijkste-trends-in-geboorte-en-bevalling>
- Using 24-Hour Weight as Reference for Weight Loss Calculation Reduces Supplementation and Promotes Exclusive Breastfeeding in Infants Born by Cesarean Section, breastfeeding medicine 2018
- Influence of intrapartum maternal fluids on weight loss in breastfed newborns, The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine, 2020
- An exploration of the breastfeeding behaviors of women after cesarean section: A qualitative study, 2020
- Breastfeeding Initiation in Mothers with Repeat Cesarean Section: The Impact of Marital Status, 2017
- Differences in breastfeeding rate between mothers delivering by caesarean section and those delivering vaginally, 2021
- Breastfeeding after a cesarean section: A literature review, midwifery 2021

Annet Mulder Lactatiekunde BCC
